

ветската гимназия в Прага, където полага и матурата си.

Проследявайки годините на обучение в европейските училища, ясно се откроява стремежът на българските младежи към усвояване на трайни знания в областта на природните науки и литературата, придобиване на богата художествена култура чрез запознаване с най-добрите образци на европейската книжнина и задълбоченото изучаване на европейските езици - руски, френски, немски, чешки. Там те се отличават с особена прилежност и постоянство в усвояване на науката, което се вижда от сведенията за техния успех и поведение. "Дали се касае за успеха или за поведението - четем в доклада от 10 юли 1870 г. на директора на Цариградския императорски лицей - българите са винаги първи."⁵ От брошурата за наградите на учениците в лицей, оповестени тържествено същия ден става ясно, че сред отличените 30 български деца най-много /десет/ награди получава К. Величков.⁶ Като първенец на Реалната гимназия в гр. Табор Ив. Войводов е награден със златен часовник.⁷ Усърдието на пазарджишките младежи разкрива силата на възраждащата се българска нация и желанието им да покажат духовния потенциал на поробения народ. Наред със сериозното усвояване на изучаваните предмети Величков, Войводов и Матакиев проявяват трайни научни и литературни интереси. Матакиев работи и върху научен труд "Българско химическо наименование", интересува се от химическата наука и технология, прави физическите и химическите опити и по-късно тези експерименти заемат важно място в преподавателската му работа.⁸

Особено плодотворни са ученическите години на К. Величков. В Цариград той прави първите си стъпки на литературното и театралното поприще. Едва 17-годишен е вече автор на драмата "Невянка и Светослав", която е успешно поставена на сцената на театър "Османие" в турската столица. Този факт е от историческо значение, тъй като това е първото българско представление, в Цариград, с български актьори и българска публика, самият Величков изпълнява ролята на Невянка. Пиесата се играе пред най-отбрано общество, сред което са редакторите на френския вестник "Курие д'Ориан" и английския "Левант Таймс"⁹. Само дни след избирането на първия български Екзарх, през февруари 1872 г., младият лицеист Величков дръзва да пресъздаде сцени от българската история в турски театър и с това, по думите на Т. Шиников, "да възвиши нашата народност пред очите на другите народности в столицата"¹⁰. След триумфа на българите в борбата за църковна независимост "това събитие беше тържество за народа ни" - четем в статия на Т. Шишков в сп. "Читалище", който продължава "Не бяха само гърците, турците, ерменците които имаха публични зрелища, и Царигражданите можеха да чуят български език да звучи в театрите на Османската столица. Нашата народна личност и в това отношение излизаше от малолетството си, проявяваше собствен свой живот и ся утвърждаваше с един нов напредък"¹¹.

Към солидния запас от знания, натрупани в чужбина, следва да добавим и доброто владение на няколко езика от страна на тримата пазарджишки младежи, белег на висока интелигентност и култура, намерил своето развитие в преводаческата им дейност. Я. Матакиев и Ив. Войводов се издържат със средства от превода-